

Sprawozdanie merytoryczne
z realizacji zadania pt. „Dofinansowanie działalności edukacyjnej
„Zielonej Szkoły” w Schodnie”, wg harmonogramu rzeczowo – finansowego
do umowy nr WFOŚ/D/723/6/2017 w 2017 roku

Uczestnicy wszystkich zadań edukacyjnych „Zielonej Szkoły” zostali poinformowani o dofinansowaniu zadań ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku.

Zielona Szkoła w Schodnie jest jednym z 3 terenowych ośrodków edukacji ekologicznej Pomorskiego Zespołu Parków Krajobrazowych. Szkoła funkcjonuje od 1994 roku, a odrestaurowany stary budynek dawnej szkoły stwarza wyjątkowy i niepowtarzalny klimat. Działalność opiera się na organizacji całorocznej, wielokierunkowej edukacji przyrodniczej na terenie Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego. Główna forma działalności to kilkudniowe turnusy dla zorganizowanych grup szkolnych z różnych kategorii wiekowych. Budynek Zielonej Szkoły daje możliwość organizacji noclegów dla grup szkolnych- a tym samym kilkudniowych pobytów na obszarze cennym przyrodniczo.

Położenie Zielonej Szkoły na terenie Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego, Rezerwatu Biosfery „Bory Tucholskie” oraz Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 sprzyja realizacji zadań z zakresu edukacji ekologicznej w sposób praktyczny i terenowy. W bliskim otoczeniu szkoły znajdziemy możliwość pokazania pięknych, różnorodnych i naturalnych siedlisk przyrodniczych, co pozwala wzbudzić w uczestnikach wrażliwość, chęć poznawania i zachowania bioróżnorodności przyrody. Wiedza przekazywana jest w sposób praktyczny, podczas warsztatów z pracownikami Zielonej Szkoły oraz ze specjalistami z różnych dziedzin przyrodniczych. Obszar wokół szkoły zagospodarowany jest w taki sposób, aby grupy również w czasie wieczornym, wolnym od zajęć miały możliwość samodzielnego wglębiania się w zagadnienia przyrodnicze. Ciekawym miejscem w zagospodarowaniu jest drewniana wiata edukacyjna z kominkiem, piec chlebowy oraz miejsce na ognisko i gry grupowe.

W 2017 roku z oferty edukacyjnej Zielonej Szkoły w Schodnie skorzystało łącznie ok 4034 uczestników z 151 grup zorganizowanych województwa pomorskiego.

1. EDUKACJA EKOLOGICZNA W ZIELONEJ SZKOLE W SCHODNIE - FORMY DZIAŁALNOŚCI W 2017 ROKU:

1.1 Kilkudniowe warsztaty z edukacji ekologicznej: główna forma działalności edukacyjnej Zielonej Szkoły, jest prowadzona w sposób ciągły, całoroczny. W trakcie roku szkolnego z oferty korzystają grupy szkolne wraz z nauczycielami, w okresie ferii zimowych i wakacji placówki szkolno-wychowawcze, stowarzyszenia, grupy kolonijne. W wakacjach organizowane są również studenckie obozy naukowe, a wyniki badań

prowadzonych na terenie Wdzydzkiego Parku są pomocne w analizach prowadzonych na terenie parku.

W trakcie kilku- dniowego przebywania na obszarze cennym przyrodniczo każdego dnia realizowane są 3-godzinne warsztaty, prowadzone przez wykwalifikowaną kadrę pasjonatów przyrody.

Zajęcia prowadzone były w formie obserwacji, badań, doświadczeń i innych metod aktywizujących. Przed planowanym pobytem grupy pisemnie dokonywały wyboru, co do preferowanej tematyki zajęć, dostosowując ją do aktualnie realizowanych zagadnień na lekcjach biologii i przyrody w szkole. Dodatkową atrakcją i możliwością poznania przyrody Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego były wycieczki rowerowe i piesze, organizowane na szlakach turystycznych WPK. Dużą atrakcją dla osób przyjeżdżających do małej kaszubskiej miejscowości była możliwość wdrożenia i zapoznania się z tradycją i kulturą regionu, m.in. podczas warsztatów nt. "Od ziarenka do bochenka". Podczas spotkań z kulturą regionu uczestnicy mieli okazję wykonać i wypiec w piecu chlebowym własnoręcznie wykonane bułeczki. Dzięki wyposażeniu budynku i otoczenia w różnorodne autorskie pomoce edukacyjne, w większości projektowane pod kątem realizowanej tematyki ekologicznej była możliwość indywidualnego zdobywania i uzupełniania wiedzy.

Przykładowy plan pobytu:

	Poniedziałek	Wtorek	Środa	Czwartek	Piątek
Przedpołudnie	Zakwaterowanie, przedstawienie regulaminu, planu pobytu. Prelekcja na temat Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego	Rowerowa wycieczka przyrodniczo-krajoznawcza szlakami WPK z wizytą przy przepławce dla ryb wędrownych	Warsztaty „Cztery pory roku w życiu drzewa”	Mini-warsztaty z ed. Regionalnej „Od ziarenka do bochenka” Warsztaty „Woda źródłem życia”	Konkurs z wiedzy przyrodniczej na zdobytej na warsztatach
Popołudnie	Terenowe warsztaty „Skarby polskiej przyrody – obszary chronione w Polsce”	Warsztaty „Owady najliczniejsze na świecie”	Warsztaty „Reaktywacja – tworzymy ozdoby z odpadów”	Warsztaty : „Ziołowa apteka”	Dla chętnych grup przejazd do Wdzydz Kiszewskich na zajęcia o j. Wdzydzkim
Wieczór	Zaj. Własne - możliwość zamówienia odpłatnych warsztatów o tematyce regionalnej	Zaj. Własne – organizacja czasu na terenie zaaranżowanego ogrodu Zielonej Szkoły	Warsztaty „Nietoperze – nocni łowcy”	Ognisko z kaszubskimi przyspiewkami	----- --

W 2017 roku w warsztatach kilkudniowych uczestniczyło łącznie 1429 uczestników z 52 grup, w tym: w trakcie roku szkolnego zorganizowano:

Oprócz organizacji turnusów w trakcie roku szkolnego zorganizowano:

Pięciodniowe zimowiska przyrodnicze w Zielonej Szkole dla dwóch grup z województwa pomorskiego:

Podczas ferii zimowych 2017 w Zielonej Schodnie nie brakowało emocji związanych z poznawaniem świata przyrody w sposób niestandardowy. Codziennie młodzież podążała tropami zimowej przyrody, zamieniając się czy to w bacznych tropicieli zwierząt, czy to w badaczy środowiska przyrodniczego. W czasie wieczornym odbywały się wesole podsumowania dnia, zajęcia plastyczne, zabawy karnawałowe i wieczorne podchody w poszukiwaniu skarbów okolicznej przyrody. Podczas organizacji obu turnusów udało się połączyć edukację przyrodniczą z zabawą i aktywnością na świeżym powietrzu- a piękne zimowe krajobrazy Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego na długo zostaną w pamięci obozowiczów.

Kolonie letnie dla grupy 33 osób z Parafii Świętej Rodziny Gdynia :

edukacja przyrodnicza połączona z letnim wypoczynkiem z dala od zgiełku i hałasu to doskonała forma aktywnego wakacyjnego wypoczynku.

1.2 Pozostałe formy edukacji ekologicznej, prowadzonej przez Zieloną Szkołę w Schodnie:

Poza organizacją warsztatów kilkudniowych, edukacja realizowana była poprzez: plenerowe festyny, cykliczne akcje proekologiczne, warsztaty jednodniowe oraz wystawy i stoiska edukacyjne. W ramach zadania zorganizowano:

AKCJE EDUKACYJNE – kilkietapowe formy zajęć, których celem było zachęcenie i wskazanie możliwości aktywnego działania na rzecz ochrony przyrody i oszczędzania dóbr natury i środowiska (476 uczestników, 16 grup):

„Wiosenny budzik u płazów-plazie wędrówki”

W marcu w partnerstwie z Urzędem Miasta w Kościerzynie przeprowadzono akcję plenerową, mającą na celu uwrażliwienie zainteresowanych na „plazie problemy”. Aby przedstawić te kwestie w jak najbardziej przystępny sposób zorganizowane zostało stoisko informacyjne, połączone z grami i ciekawostkami oraz stoisko terenowe ze specjalistą

Szkoły z województwa pomorskiego	Warsztaty 4-5 dniowe	Warsztaty 2-3 dniowe
Szkoły podstawowe	568 (21 grup)	327 (12 grup)
Gimnazja	115 (4 grupy)	289 (10 grup)
Szkoły średnie i dorośli	83 (3 grupy)	47 (2 grupy)

herpetologie m. Przedsięwzięcie zostało, nieprzypadkowo,

zrealizowane w miejscu gdzie płazy napotykają duże przeszkody, przechodząc przez niezabezpieczony odcinek drogi. Herpetolog podczas warsztatów przedstawił możliwości pomocy tej cennej grupie zwierząt. W warsztatach wzięło udział około 300 uczestników (10 grup).

„Eko-informacje na udane wakacje” :

w czerwcu 2017 roku Zielona Szkoła zorganizowała akcję o tematyce proekologicznej dla szkół podstawowych powiatu kościerskiego. Zorganizowano spotkania z uczniami szkoły podstawowej nt. bezpiecznego i w zgodzie z naturą wypoczynku letniego. Zwracano uwagę na proste domowe sposoby, które przyczyniają się do ochrony środowiska i klimatu oraz wskazywano na aktywności, przyjazne naturze. Czas wakacyjny jest wyjątkowym okresem pod względem korzystania z dóbr natury, więc szczególną uwagę zwróciliśmy na organizowanie wypoczynku w zgodzie z nią.”. W akcji wzięło udział łącznie 136 uczniów, z 5 grup powiatu kościerskiego.

Dzień Krajobrazu we Wdzydzkim Parku Krajobrazowym : „Polodowcowy Krajobraz Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego” :

20 października 2017 roku odbyła się wycieczka autokarowa, połączona ze spacerami krajobrazowymi do wybranych miejsc Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego. Akcja przebiegała pod hasłem „ Polodowcowy krajobraz Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego”, a uczestnicy byli nieprzypadkowi. Byli to nauczyciele geografii i biologii, delegacje uczniów Technikum Architektury Krajobrazu i Technikum Ochrony Środowiska z Kościerzyny oraz mieszkańcy parku. Warsztaty praktyczne prowadzili pracownicy Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego oraz dwóch specjalistów geografów zewnętrznych. Trasę zaplanowano w taki sposób aby pokazać jak najwięcej polodowcowych form krajobrazu. Była okazja do poznania parku w szerokim zasięgu, również w miejscach rzadziej odwiedzanych, a jakże cennych krajobrazowo. W akcji wzięło udział 40 osób.

FESTYN EKOLOGICZNY – jednodniowa impreza plenerowa o szerokim zasięgu, zorganizowana przez Zieloną Szkołę przy współpracy z lokalnymi instytucjami (270 uczestników, 8 grup):

Wiosenne Warsztaty Przyrodnicze pod hasłem: „Łąki i jej mali mieszkańcy”

Miały na celu przybliżenie uczestnikom różnorodności, bogactwa życia na łące i poznanie bliżej jej małych mieszkańców oraz docenienie roli chwastów w przyrodzie. Wsparciem merytorycznym i organizacyjnym tegorocznych warsztatów był Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Szymbarku, Park Krajobrazowy Mierzeja Wiślana oraz Nadleśnictwa: Kościerzyna i Lipusz. Na wstępie przeprowadzono krótką prelekcję na temat zwiastunów wiosny w przyrodzie, a następnie zebrani uczestnicy wraz z opiekunami pod okiem przyrodników wyruszyli w teren. Tam, na okolicznych łąkach mieli okazję „dotknąć” przyrodę z bliska, rozpoznając różne gatunki roślin oraz zwierząt.

Po powrocie czekały: stoiska edukacyjne, wystawy prac konkursowych, stanowiska plastyczne (wykonywanie żab z kamieni), wstęgi z ciekawostkami nawiązującymi do życia na łąkach oraz wiele innych atrakcji. Na starszych uczniów czekała gra edukacyjno-rekreacyjna pt. „Stokrotka” polegała ona na jak najszybszym dotarciu do mety poruszając się po polach, na których czekały zadania praktyczne. Zorganizowany został także konkurs dla nauczycieli w formie quizu o tematyce nawiązującej do łąk i jej mieszkańców.

W Wiosennych Warsztatach Przyrodniczych wzięło udział ponad 270 uczestników, 8 grup ze szkół podstawowych powiatu kościerskiego.

WARSZTATY JEDNODNIOWE

Zajęcia o tematyce poruszającej bieżące zagadnienia i potrzeby z zakresu edukacji przyrodniczej w regionie. Są prowadzone m.in w oparciu o tematykę działań ochronnych prowadzonych na obszarze Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego. Są to też cykle warsztatów przyrodniczych poruszających aktualne problemy i zagadnienia dotyczące przyrody regionu. W 2017 roku zorganizowano warsztaty dla 1199 uczestników z 47 grup:

Warsztaty terenowe”: „*Gdzie rzeka Wda płynie, tętni życie w dolinie*”.

Nawiązując do Roku Rzeki Wisły - w tym roku na warsztatach jednodniowych, z laboratorium „pod chmurką, realizowano zagadnienia dotyczące przyrody i czystości rzek. Zorganizowano warsztaty terenowe, polegające na badaniach najdłuższej rzeki Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego - Wdy. Uczestnicy ocenili pod okiem hydrobiologa stan czystości wody, nauczyli się rozpoznawać bioindykatory i ocenili jakie czynniki mają wpływ na degradację rzek i jak można temu zapobiec. W akcji wzięło udział 145 uczestników (4 grupy)

Warsztaty „Na tropie zimowej przyrody”.

Warsztaty zebrały grono miłośników zimowej przyrody. Edukatorzy z Zielonej Szkoły w Schodnie zapraszani przez zainteresowane szkoły z powiatu kościerskiego realizowali zajęcia edukacyjne na ich terenie lub w otoczeniu Zielonej Szkoły. Zajęcia nawiązywały do różnych sposobów zwierząt oraz roślin do przetrwania zimy oraz rozpoznawaniem gatunku w terenie po śladach i tropach. Wskazywano też na możliwości pomocy niektórym gatunkom w tym trudnym czasie. Zajęcia miały charakter terenowy, podparte prezentacją multimedialną. Dzieci z łatwością przyswajały zdobyte informacje podczas gier i zabaw edukacyjnych z wykorzystaniem m.in. tablicy magnetycznej „Leśne familie” oraz chusty Klauza i innych autorskich pomysłów na gry i zabawy przyrodnicze. W warsztatach wzięło udział około 500 uczniów z 21 grup powiatu kościerskiego.

Specjalna oferta jednodniowych spotkań z przyrodą w okresie ferii zimowych.

Na okres ferii zimowych przygotowano 3 godzinne spotkania , podczas których odbywały się edukacyjne gry i zabawy dla najmłodszych. Dzieci uczestniczące w warsztatach zdobyły umiejętności rozpoznawania ssaków naszych lasów po głosach, tropach i śladach, nauczyły się też m.in. jak przygotować smaczną niespodziankę dla ptaków. Gry i zabawy przyrodnicze budziły wiele entuzjazmu i radości wśród uczestników, a nauka poprzez zabawę jest najlepszą

formą edukacji dla najmłodszych uczestników oferty. W zajęciach feryjnych wzięło udział 40 osób (2 grupy)

Warsztaty jednodniowe, wspierające inicjatywy lokalnych instytucji.

Warsztaty organizowane były na zgłoszenie szkół i instytucji, podejmujących zagadnienia pro- przyrodnicze na terenie Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego. W ramach współpracy zorganizowano dodatkowo 11 warsztatów, w których wzięło udział 514 uczestników z 20 grup.

WSPÓLPRACA PRZY OBSŁUDZE STOISK EDUKACYJNYCH I WSPARCIE MERYTORYCZNE DZIAŁAŃ PROEKOLOGICZNYCH ORGANIZOWANYCH PRZEZ INSTYTUCJE Z TERENU WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO (630 osób, 25 grup):

Organizacja stoiska edukacyjnego w ramach obchodów Światowego Dnia Ziemi w Kościerzynie.

Zarząd Powiatowy Ligi Ochrony Przyrody w Kościerzynie zaprosił Zieloną Szkołę w Schodnie do uczestnictwa w imprezie edukacyjnej w ramach obchodów Światowego Dnia Ziemi pod hasłem „W KIERUNKU NATURY”, które odbyły się dnia 24.04.2017. Zielona Szkoła w Schodnie zorganizowała stoisko edukacyjne, promujące walory przyrodnicze chronionego regionu. Stoisko, na którym przygotowano wystawę przyrodniczą oraz zorganizowano gry i konkursy na temat wiosennej przyrody (ze szczególnym uwzględnieniem tematu ochrony płazów w tym czasie).

Wiosenna przyroda Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego

Zajęcia przeprowadzone przez pracowników Zielonej Szkoły na ścieżkach Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego : „Ścieżka przyrodniczo-edukacyjna w Juszkach” oraz na pieszej ścieżce przyrodniczej we Wdzydzach Kiszewskich. Zajęcia terenowe dotyczyły praktycznej nauki nt. rozpoznawania flory i fauny wiosennej, ochrony przyrody we Wdzydzkim Parku Krajobrazowym, rozpoznawaniu gatunków wiosennych ptaków wodnych.

„ Bioróżnorodność- poznaj by zachować”

Udział w festynie przyrodniczym, organizowanym przez Centrum Informacji i Edukacji Ekologicznej w Gdańsku. W dniach 19-20 maja 2017 roku Wdzydzki Park Krajobrazowy wraz z Zieloną Szkołą w Schodnie zaprezentował stoisko edukacyjne pod hasłem „Niechaj ktoś odgadnie, co rzeka ma dnie” . Odwiedzający mogli na żywo zaobserwować organizmy makrobentosu rzecznoego w specjalnie przygotowanym akwarium, następnie sprawdzić swoją wiedzę w grach i quizach o tematyce rzecznej oraz poznać walory wodne Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego na banerach i innych materiałach informacyjnych. Stoisko cieszyło się dużym zainteresowaniem, szczególnie możliwość zaobserwowania żywych organizmów, mieszkających w wodach płynących Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego.

II Ogólnopolskie Szkolenie Edukatorów „ED-EK na grzybach”

W dniach od 19.09.2017 do 21.09.2017 Zielona Szkoła w Schodnie stała się jedną z baz noclegowych dla 28 uczestników zorganizowanego przez Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych. Łącznie w przedsięwzięciu wzięli udział przedstawiciele 19 parków krajobrazowych z całej Polski. Podczas 3 dniowego szkolenia odbywały się prestiżowe wykłady i warsztaty terenowe prowadzone przez : lichenologa : Wiesława Fałtynowicza i dr Grzegorza Fiedorowicza. Była okazja do zapoznania się i anuki klasyfikacji różnych gatunków grzybów występujących w terenach sąsiadujących z Zieloną Szkołą. Warsztaty terenowe współprowadzili pracownicy PZPK : Agnieszka Kowalewska (Trójmiejski Park Krajobrazowy) oraz Sebastian Nowakowski (Park Krajobrazowy Mierzeja Wiślana). Wielu wrażeń dostarczyła też gra terenowa oraz wystawa grzybów na kościerskim rynku.

KONKURSY O TEMATYCE PRZYRODNICZEJ: umożliwiają wnikliwą analizę tematu przyrodniczego, wpływają na rozwijanie własnych pasji i zainteresowań (30 osób, 2 grupy):

- „Kwitnąca wiosna”, konkurs plastyczny dotyczący flory wiosennej, 16 uczestników
- „Bioróżnorodność na łące” – pozwolił na dostrzeżenie i zrozumienie potrzeby zachowania naturalnych łąk z zachowaniem bioróżnorodności , 14 uczestników
- „Eko – logo na wakacje” – polegający na stworzeniu logo, promującego proekologiczne zachowania w gospodarstwie domowym i w miejscach publicznych, wpływające na oszczędność codziennie zużywanych surowców.

W ramach działalności edukacyjnej Zielonej Szkoły przeprowadzono warsztaty nieodpłatne prowadzone przez pracowników szkoły oraz PZPK, a także 191 odpłatnych warsztatów z edukacji ekologicznej prowadzonych przez następujących instruktorów:

Prowadzący	Tematyka warsztatów	L. w	
Mgr Agnieszka Przesmycka	Członek PTOP „Salamandra” pracownik RDOŚ w Gdańsku	„Już lubimy nietoperze” „Wycieczka w epokę lodowcową”	18
Mgr inż. Krzysztof Jarzyński	Leśniczy w l. Płocice	„Cudowny ekosystem lasów WPK”	15
Mgr Adam Michalak	Zootechnik, członek OTOP, przewodnik turystyczny	„Środowisko przyrodnicze i topograficzne na obszarze WPK”	25
Dr Małgorzata Piotrowicz	Entomolog, właścicielka firmy zajmującej się edukacją ekologiczną	„Owady najliczniejsze na świecie”	32
Mgr Tomasz Narczyński	Farmaceuta, członek PTOP Salamandra	„Płazy i gady Polski” „Nietoperze – nocni łowcy”	17
Mgr Artur Sikorski	Geograf, kartograf	„Jak czytać mapę i nie zgubić się w terenie?”	27
Mgr Katarzyna	Chemik, właściciel firmy realizującej	„Wiem, co jem – Moja żywność bliżej	2

Gałęcka	edukację pozaformalną	natury”	
Maciej Tomys	Wykwalifikowany sokolnik, właściciel firmy sokolniczej o profilu edukacyjnym	„Drapieżcy wśród ptaków”	6
Czesław Hinc	Regionalista, właściciel firmy „Zakład Usługowy Ela”	„Przyroda Kaszub w rzeźbie i malarstwie”	2
Dr Małgorzata Łukaszewicz – Gniotyńska	Hydrobiolog, nauczyciel w liceum i gimnazjum	„Woda źródłem życia”	22
Romana Szlagowska	Nauczyciel biologii w liceum	„Chemia w przyrodzie”	11
Anna Peichert	Geograf, Ekolog, Przyrodnik działający w Pracowni Edukacji Ekologicznej w Tczewie, nauczyciel dyplomowany	„Historia Pomorza zakłeta w skałach”, „ Nietoperze WPK”, „Domowy recykling”	14

Pozostałe zajęcia podczas pobytu uczniów realizowane były przez pracowników Zielonej Szkoły w Schodnie i Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego:

- Warsztaty z edukacji ekologicznej na tematy dotyczące przyrody Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego
- Piesze i rowerowe wycieczki szlakami edukacyjnymi w WPK.
- Gry i zabawy terenowe, edukacyjne zajęcia plastyczne i manualne o tematyce przyrodniczej,
- Przeprowadzanie „podsumowań dnia” - quizów i konkursów z wiedzy na temat: ochrony przyrody i środowiska,
- Organizacja i przewodnictwo na wycieczkach do atrakcyjnych przyrodniczo, kulturowo lub krajobrazowo miejsc na terenie Wdzydzkiego PK.

SZKOLENIA PRACOWNIKÓW ZIELONEJ SZKOŁY:

- *Udział w Greek Week 2017 w Brukseli.*
Prezentacja działalności Zielonej Szkoły w ramach wydarzenia partnerskiego Zielonego Tygodnia – Greek Week w Brukseli. Udział w konferencji pod hasłem „ Zielone miejsca pracy na rzecz bardziej zielonej przyszłości” umożliwił zdobycie nowych doświadczeń i praktyk w zakresie tzw. Zielonych miejsc pracy.
- *Szkolenie siedliskowe zorganizowane przez Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych w Ośrodku Edukacji Ekologicznej w Szymbarku:*
ćwiczenia florystyczne i fitosocjologiczne na łąkach i murawach Kaszubskiego i Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego. Prowadzone przez pracowników PZPK : Sebastiana Nowakowskiego (PKMW) i Elwirę Ahmad (PKDS)
- *Szkolenie entomologiczne zorganizowane przez Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych w OEE Szymbark pod przewodnictwem Grzegorza Jędro ze Słowińskiego Parku Narodowego.*

II) ROZWÓJ I MODERNIZACJA BAZY EDUKACYJNEJ ZIELONEJ SZKOŁY W 2017 ROKU:

- *„Remont części konstrukcji dachu z wymianą pokrycia dachu budynku Zielonej Szkoły” z odtworzeniem wlotów i kryjówek dla nietoperzy.*

W sierpniu 2017 roku zakończono prace remontowe związane z wymianą pokrycia dachu i naprawy kominów w budynku Zielonej Szkoły w Schodnie. Remont przebiegał w sposób niestandardowy, ze względu na stwierdzone w latach wcześniejszych kryjówki nietoperzy w pokryciu dachowym szkoły. Celem przewodnim było zachowanie schronień i nie narażanie na niebezpieczeństwo **dwóch gatunków chronionych : karlika większego oraz mroczka późnego**. W kwietniu 2017- zgodnie z Decyzją Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz po konsultacjach z chiropterologiem- rozpoczęto więc prace przygotowawcze zabezpieczające przed ewentualnymi stratami chronione gatunki zwierząt. Przed przystąpieniem do prac remontowych na dachu Zielonej Szkoły zabezpieczono istniejące wejścia do kryjówek rozrodczych nietoperzy na dachu. Miało to na celu uniemożliwienie przebywania podczas prac rozbiórkowych gatunków objętych ochroną gatunkową- karlika większego oraz mroczka późnego. Cały dach, a szczególnie miejsca wlotu nietoperzy pokryto folią budowlaną. Zabezpieczenie to okazało się w pełni skuteczne, nie odnotowano strat. Jednocześnie na ścianach budynku zawieszono zostały 3 skrzynki natynkowe, spełniające rolę kryjówek zastępczych, które zostały pozostawione również po zakończeniu prac. Skrzynki zainstalowane są w miejscach i na wysokości uniemożliwiającej niepokojenie nietoperzy. Remont dachu przeprowadzono w taki sposób, aby umożliwić nietoperzom powrót do kryjówek. Na dachu zainstalowano specjalne dachówki z przelotkami, które pozwalają na przedostawanie się nietoperzy do nowych kryjówek.

- *Zakup i wymiana 4 par drzwi, wewnętrznych łazienkowych*
Z powodu widocznego zniszczenia, na które wpływ miała wysoka wilgotność, para oraz woda w pomieszczeniach prysznicowych i łazienkowych nastąpiła konieczność wymiany drzwi w dwóch pomieszczeniach łazienkowych. Stare drzwi nie spełniały wymogów sanitarnych, ze względu na odpadające fragmenty okleiny na skrzydłach i ościeżnicach. Biorąc pod uwagę warunki – zadecydowano o zakupie nowych drzwi wodoodpornych. Zamontowano drzwi i ościeżnice o profilu aluminiowym i laminacie wykorzystywanym w pomieszczeniach łazienkowych, co daje komfort użytkowania, wodoodporność i pozytywnie wpływa na estetykę i warunki sanitarne w udostępnianych pomieszczeniach.
- *Zakup kserokopiarki – urządzenia wielofunkcyjnego po renowacji –*
nowe urządzenie pozwoli na druk kolorowy autorskich materiałów w wysokiej jakości na warsztaty z edukacji ekologicznej oraz festyny i akcje plenerowe. Tym samym pozwoli na wykorzystywanie własnych pomysłów w edukacji –dostosowanych do terenu i aktualnie realizowanej tematyki.

EFEKT EKOLOGICZNY ZADANIA

Głównym efektem ekologicznym działań Zielonej Szkoły w Schodnie jest podniesienie świadomości na temat stanu środowiska i przyrody poprzez prowadzoną edukację wśród uczestników oferty. Jednocześnie celem pośrednim jest uwrażliwienie odbiorców i zmotywowanie ich do podejmowania działań i zachowań przyjaznych przyrodzie w życiu codziennym. Jednym z podstawowych celów, osiągniętych dzięki realizowanym zadaniom było upowszechnienie wartości przyrodniczych, kulturowych, historycznych i krajobrazowych Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego, jak i całego województwa pomorskiego w sposób wnikliwy i praktyczny, docierający szczególnie do najmłodszych odbiorców, którzy mają istotny wpływ na przyszły stan środowiska. Sprzyja temu położenie siedziby Zielonej Szkoły-w otoczeniu której znajdziemy różnorodne naturalne siedliska przyrodnicze. Zajęcia prowadzone są z pasją i zaangażowaniem - przez pasjonatów przyrody, wspierających ochronę środowiska w Polsce oraz pracowników Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego.

Szczegółowo - efektem ekologicznym przeprowadzanych działań jest:

- kształtowanie właściwych postaw, wrażliwości i odpowiedzialności za stan środowiska przyrodniczego,
- zrozumienie zasadności i sposobu ochrony różnorodności przyrodniczej regionu,
- kilkudniowy pobyt na obszarze cennym przyrodniczo, bezpośrednie dotknięcie i zrozumienie praw rządzących przyrodą , pozwalają wzbudzić więź człowieka z naturą oraz poczucie odpowiedzialności dla zachowania jej dla przyszłych pokoleń,
- odkrywane są niejednokrotnie nowe pasje i zainteresowania przyrodnicze,
- kształtowanie potrzeby właściwej higieny spędzania wolnego czasu w sposób aktywny.

Efektom jednodniowych warsztatów, akcji edukacyjnych i imprez o tematyce ekologicznej organizowanych dla mieszkańców powiatu kościerskiego, poprzez to że odbiorcami są mieszkańcy miejscowości na terenie parku, jest istotny wpływ na zachowanie cennych wartości Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego.

W ramach dofinansowania działalności Zielonej Szkoły przy WPK w 2017 roku:

- Zorganizowano 52 turnusów kilkudniowych tzw. „zielonych szkół”, w których uczestniczyło łącznie 1429 uczestników
- 47 warsztatów jednodniowych wspierających działania szkół i innych instytucji podejmujących zagadnienia pro -przyrodnicze: 1199 uczestników.
(w ramach czego zorganizowano m.in. warsztaty związane z ogólnopolskimi obchodami Roku Rzeki Wisły pn. „Gdzie rzeka Wda płynie, tętni życie w dolinie”)
- Zorganizowano następujące akcje edukacyjne:

„Zbieraj Eko-informacje przez całe wakacje” warsztaty wieloetapowe z podjęciem czynnych działań uczniów dla 136 uczestników , 5 grup;
„Wiosenny budzik u plażów-plazie wędrówki”: 300 uczestników, 10 grup,
Dzień Krajobrazu we Wdzydzkim Parku Krajobrazowym : „Polodowcowy Krajobraz Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego”: 40 osób, 1 grupa.

- Zorganizowano festyn plenerowy - „Wiosenne Warsztaty Przyrodnicze” : 270 uczestników, 8 grup.
- Zorganizowano konkursy plastyczne, mające na celu sprawdzenie umiejętności, wiedzy i postawy uczniów - 30 uczestników, 2 grupy
- Zorganizowano stoiska edukacyjne i udzielono wsparcia merytorycznego dla działań pro-przyrodniczych, organizowanych przez instytucje z terenu województwa pomorskiego:
630 osób, 25 grup.

W tym roku wśród warsztatów jednodniowych prym wiodły lekcje w terenie, polegające na badaniach najdłuższej rzeki Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego - Wdy. Ma to istotne znaczenie dla zachowania przyszłego stanu wód, szczególnie ze względu na to, że odbiorcami są mieszkańcy miejscowości, zlokalizowanych przy dolinie rzecznej, bezpośrednio na nią oddziaływujący. Staramy się wspierać bieżące zagadnienia i inicjatywy lokalnych mieszkańców, którzy mają istotny wpływ na zachowanie rodzimej przyrody regionu.

Ewaluacją naszych działań były: ankiety przeprowadzane po turnusach kilkudniowych oraz wysoki poziom wiedzy w przeprowadzanych mini- konkursach z wiedzy przyrodniczej dla uczestników naszej oferty.

REALIZACJA ZADAŃ, WPLYWAJĄCYCH NA STAN BUDYNKU UDOSTĘPNIANEGO NA POTRZEBY EDUKACJI EKOLOGICZNEJ:

Poprzez wyremontowanie zniszczonego, zaciekającego dachu oraz kominów w Zielonej Szkole zyskał budynek i baza noclegowa dla uczestników oferty kilkudniowej. Zaniechanie remontów konstrukcji dachowej mogło by doprowadzić do powstania większych strat materialnych w obiekcie. Ważnym efektem ekologicznym jest utrzymanie i zachowanie dotychczasowych wlotów do kryjówek rozrodczych dwóch gatunków nietoperzy, które od wielu lat zamieszkują budynek Zielonej Szkoły. Dowodzą temu prace i obserwacje chiropterologów, z których wynika że pod dachem znalazło **schronienie : 120 karlików większych oraz 20 mroczków późnych**. Gatunki te oprócz niezwyklej roli w przyrodzie – przyczyniają się do utrzymania równowagi w przyrodzie. Spełniają ogromnie ważną rolę w edukacji prowadzonej w Zielonej Szkole. Są niezastąpione na warsztatach poświęconych nietoperzom – poprzez to można poddać wątpliwościom mity krążące wokół tej grupy zwierząt i udowodnić że nietoperze i ludzie mogą żyć obok siebie- z obopólnej zgodzie i korzyściami. Poprzez przeprowadzenie remontu w sposób

zabezpieczający nietoperze przed zagrożeniem, zamontowanie dodatkowych natynkowych oraz dachówek z przelotkami **odtworzono dogodne warunki dla nietoperzy na wiele lat.**

W 2017 roku z oferty edukacyjnej Zielonej Szkoły w Schodnie skorzystało łącznie 4034 uczestników z 151 grup, głównie ze szkół województwa pomorskiego. Edukacja ekologiczna prowadzona w różnych formach została zrealizowana w ramach 191 odpłatnych warsztatów oraz warsztatów prowadzonych przez pracowników Zielonej Szkoły.